

מאפיינים וצרכים של קהילת הלהט"ב בזמן מלחמת 'חרבות ברזל': לקט נתונים מסקר ארצי

הסקר נערך במכון הישראלי לחקר מגדר ולהט"ב¹, בשיתוף יחידת 'גאווה מקומית' באגודה למען הלהט"ב ורשויות מקומיות.

נתונים נאספו בין 21.11.23 ל 21.12.23.

סכ"ה משתתפים : 1,002 תושבים.ות ישראל, בגיל 16 ומעלה, המזדהים.ות כלהט"ב.

סכ"ה משיבים.ות שנכללו במדגם הסופי : 797.

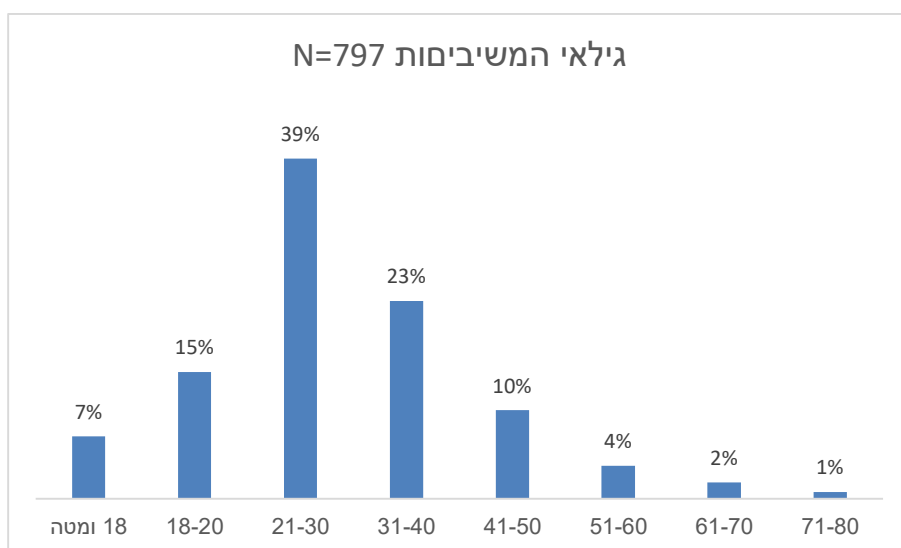
השאלון כלל 44 שאלות:

- 9 שאלות בנושאי רקע כלליים (גיל, מגדר, מקום מגורים, מצב משפחתי, מקום מגורים לפני המלחמה, ועוד).
- 9 שאלות בנושא שינויים שחלו עקב המלחמה (מקום מגורים, גיוס למילואים, ועוד).
- 5 שאלות בנושא חשיפה ללהט"ב בפוביה בהקשר למלחמה.
- 2 שאלות בנושא השפעת המלחמה על הפרט וסביבתו.ה הקרובה (פגיעה, מצב נפשי).
- 8 שאלות בנושא הממשק עם שירותים ומענים בתחום הבריאות והרווחה מתחילת המלחמה.
- 5 שאלות בנושא תחושת שייכות לקהילת הלהט"ב לפני ובזמן המלחמה, השתתפות ביוזמות אזרחיות וביוזמות הנוגעות לקהילה הגאה.
- 6 שאלות פתוחות.

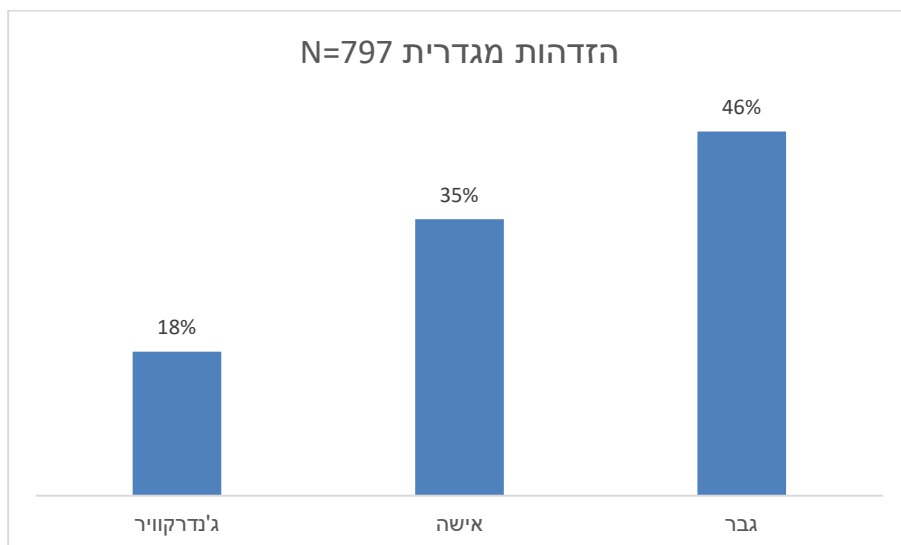
¹ צוות המחקר: סיגל גולדין, מאיה דואק, אורי עייק, אידן מורי וזאנה, נועם מזרחי.

מאפייני רקע סוציו-דמוגרפי של משתתפי.ות הסקר

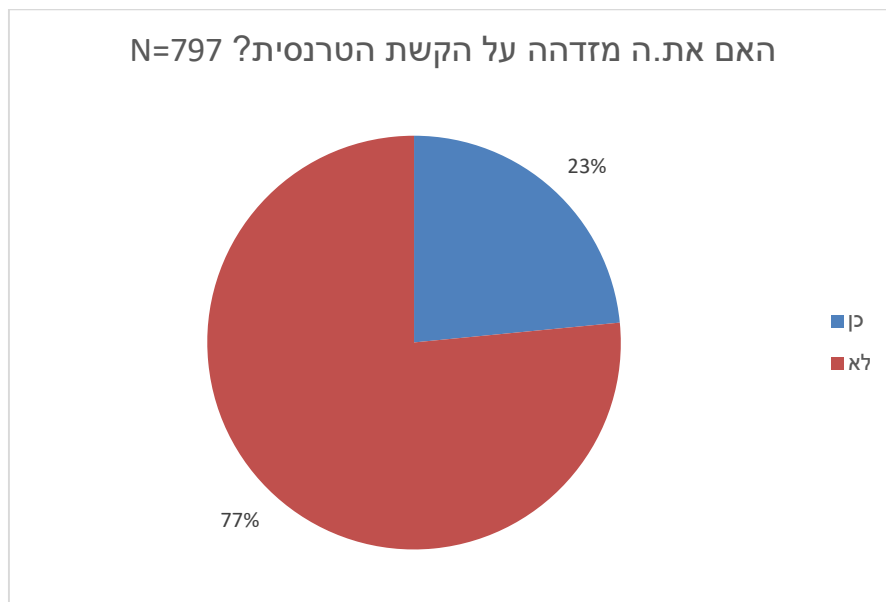
גיל:

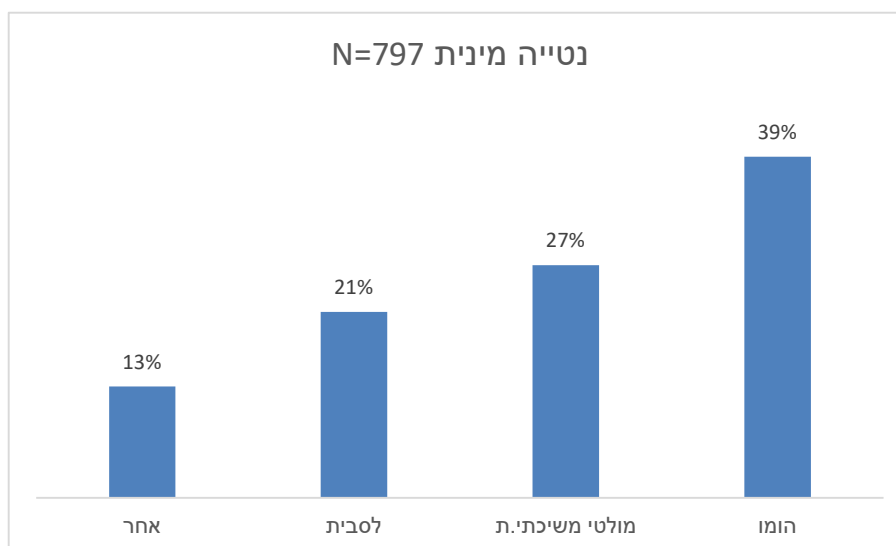
זהות מגדרית:

הזדהות על הקשת הטרגנסית:

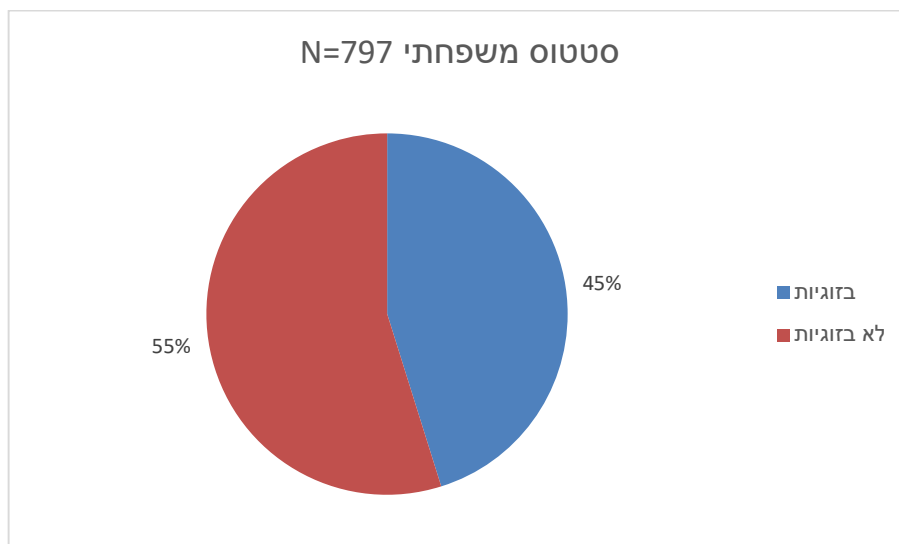

נטייה מינית:

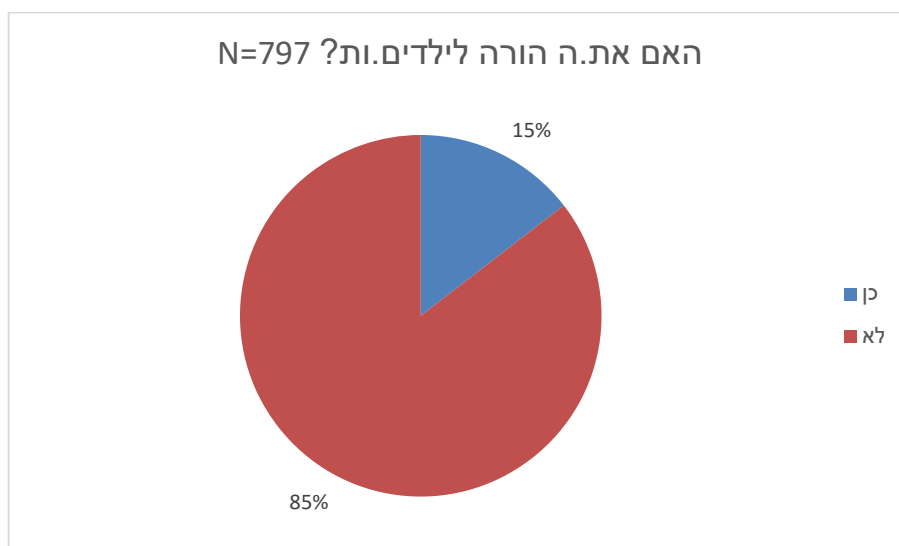

מצב משפחתי

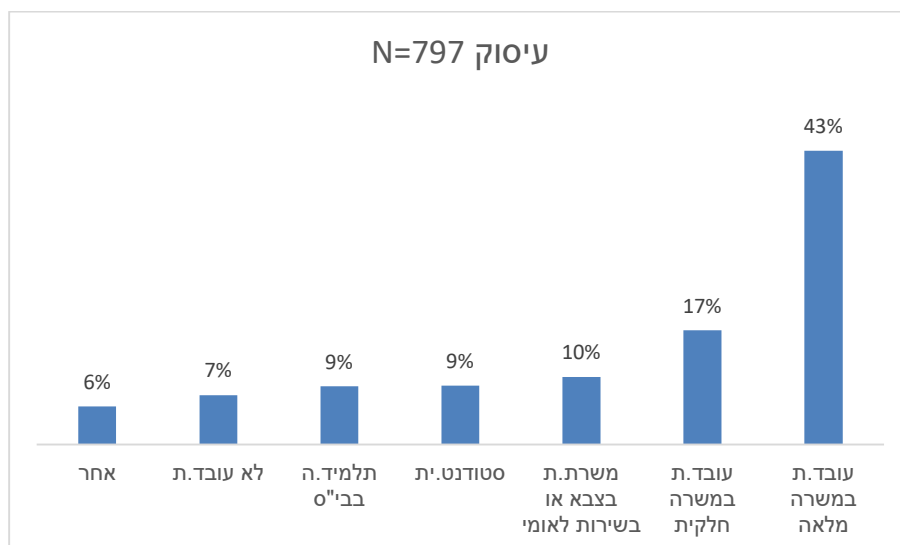
זוגיות:

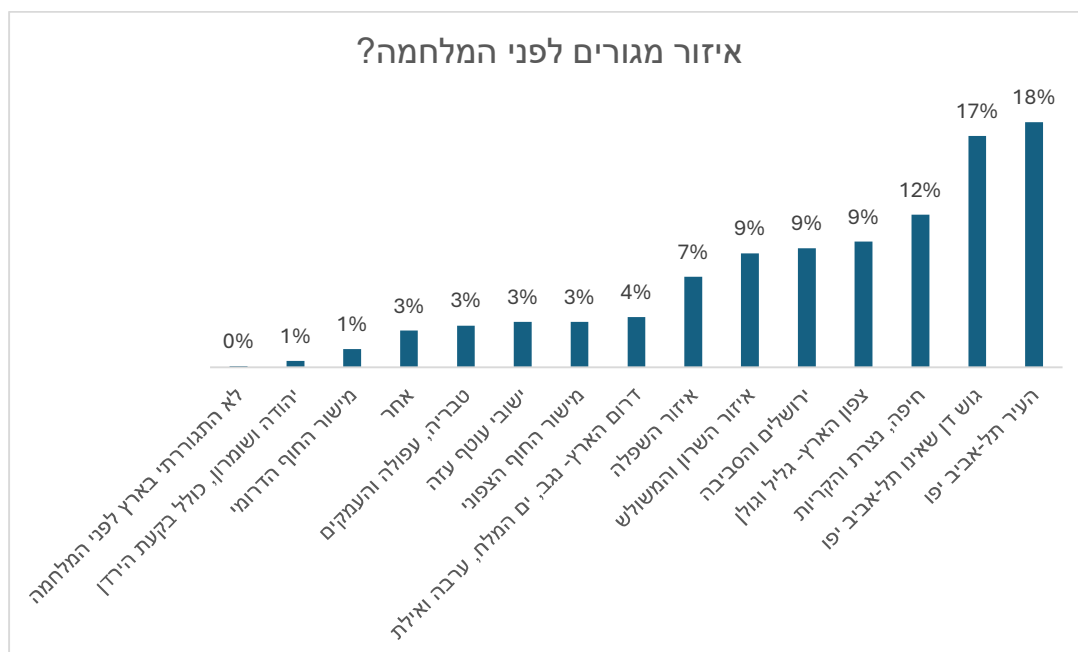
הורות:

עיסוק:

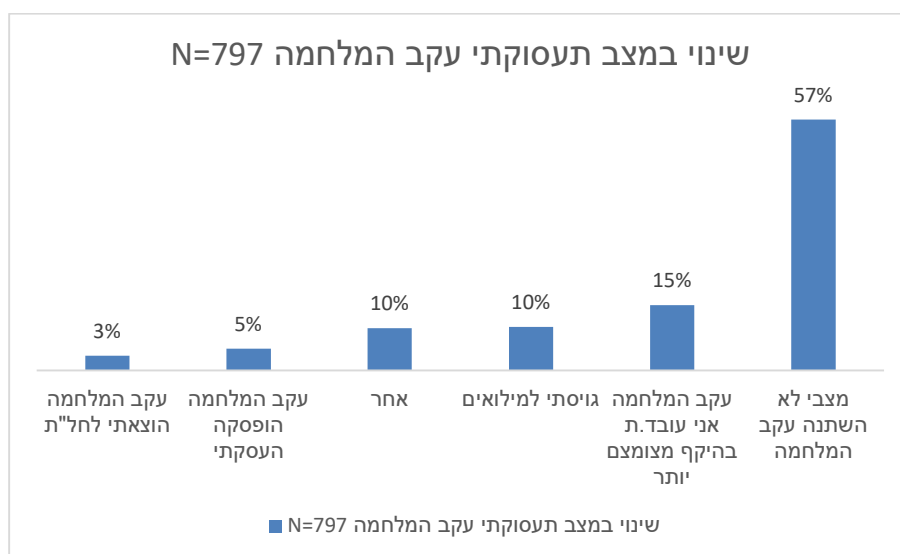

מקום מגורים לפני המלחמה:

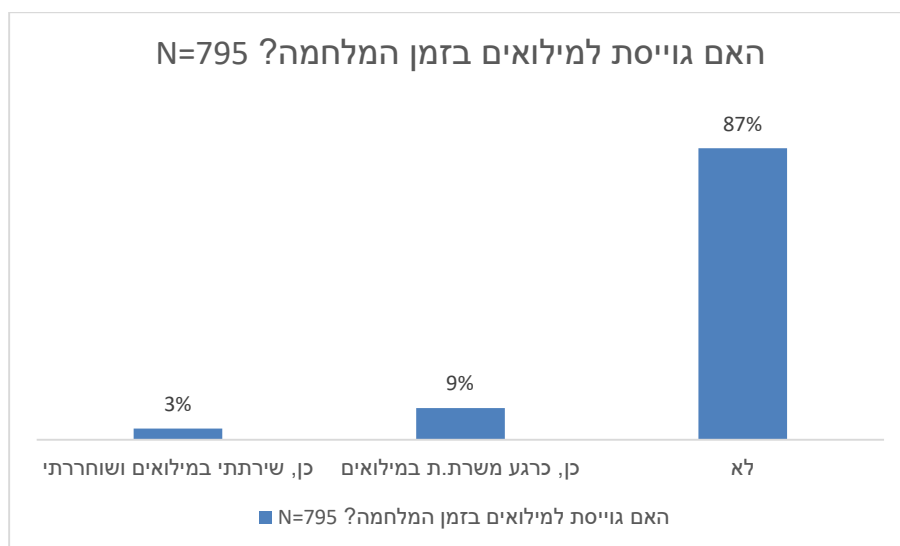

שינויים עקב המלחמה

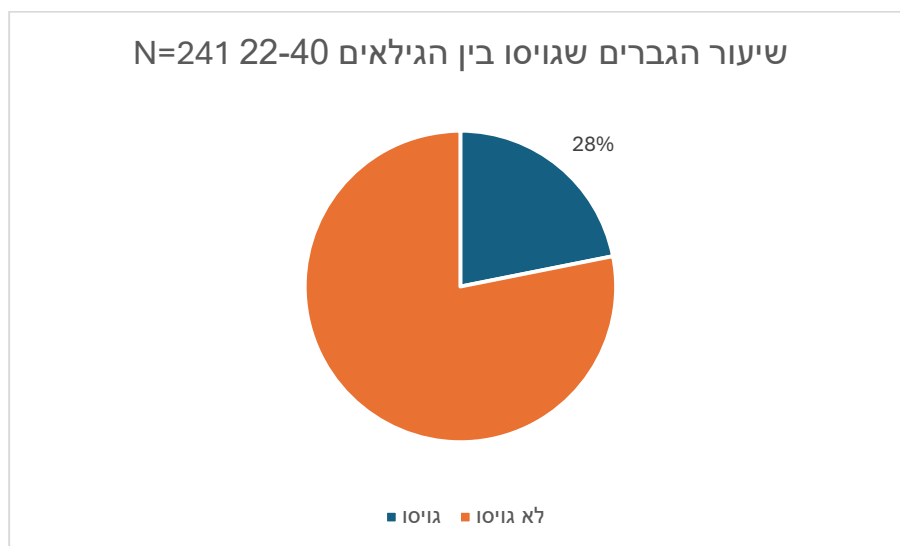
שינוי במצב תעסוקתי:

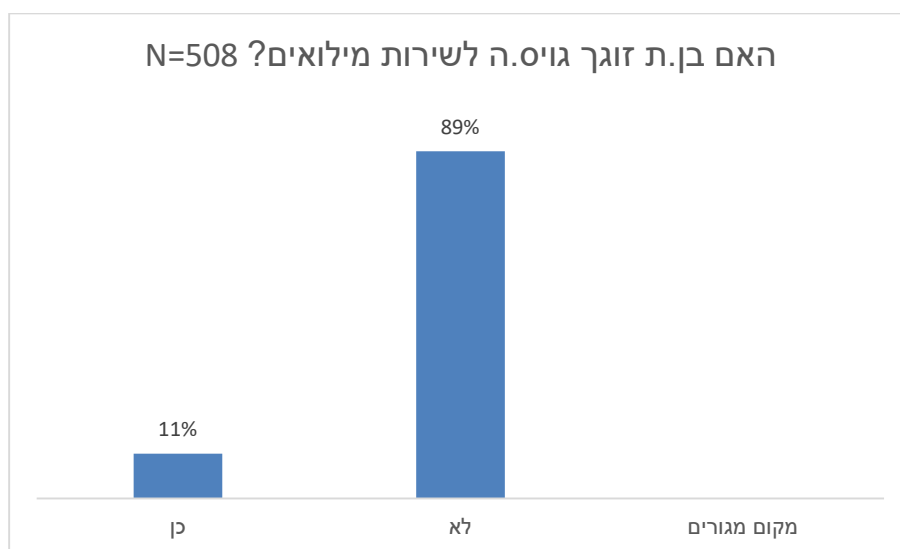
גיוס למילואים בקרב כלל המדגם

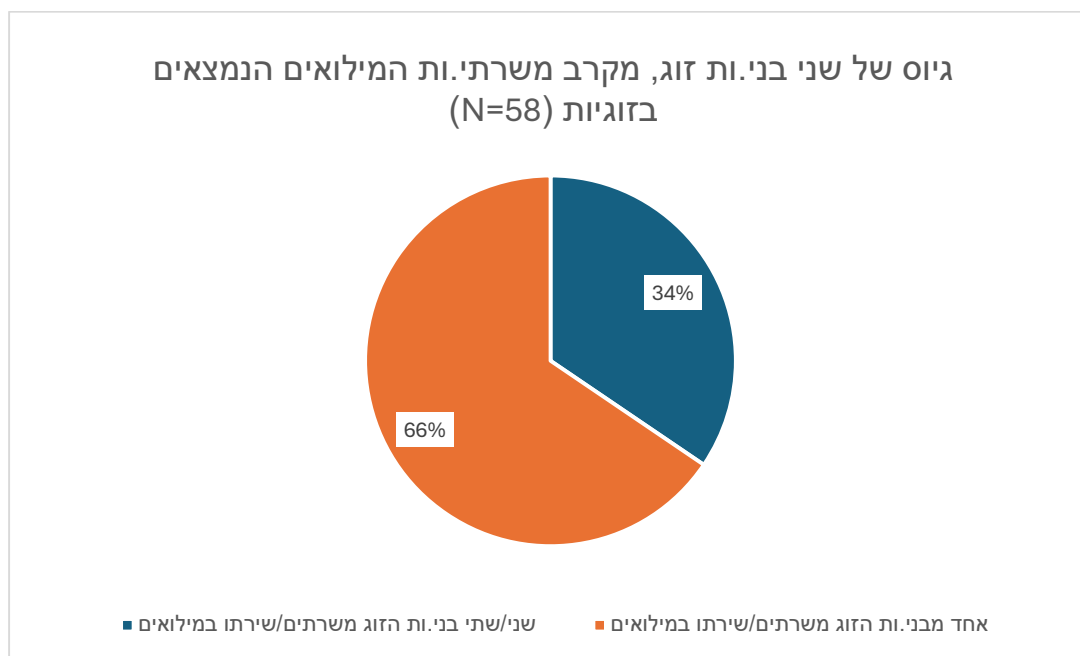
גיוס למילואים בקרב גברים בני 22-40:

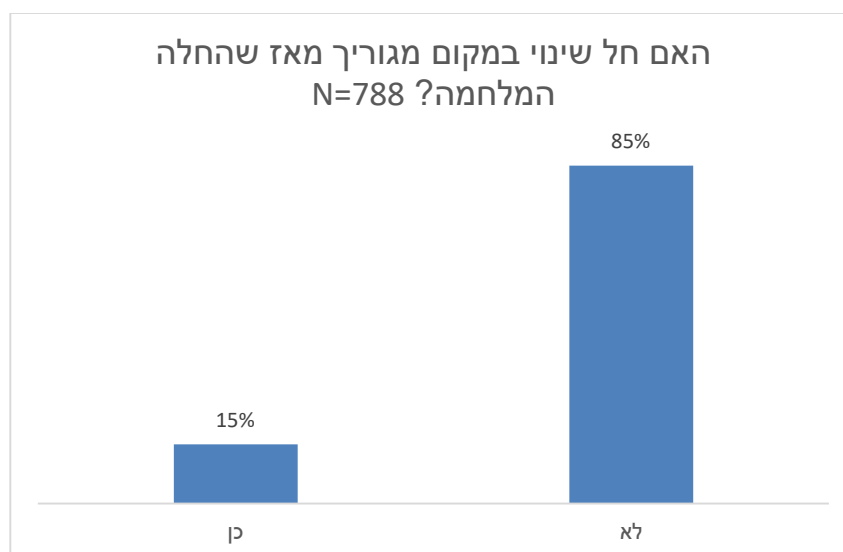
גיוס למילואים של בני.ות זוג:

גיוס של שני/שתי בני.ות הזוג:

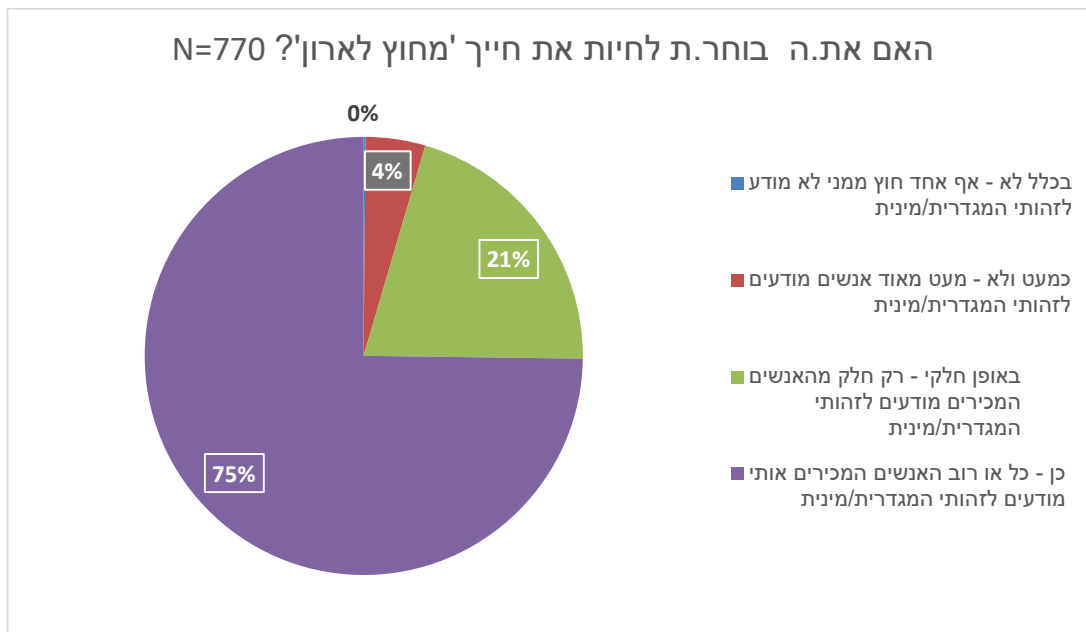

שינוי במקום מגורים

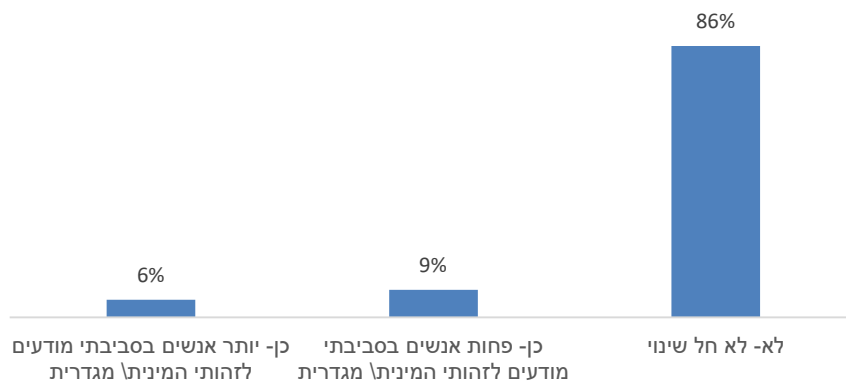
שינוי במצב ביחס לחיים מחוץ ארון

'החיים בארון' לפני המלחמה:

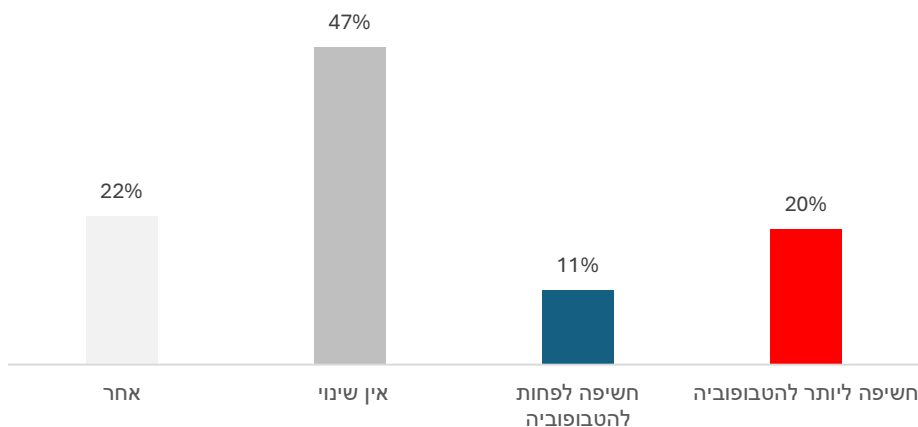
שינויים בהקשר לחיים בארון אחרי המלחמה

האם בעקבות המלחמה השתנה מצבך ביחס לחיים
מחוץ לארון? (למשל, בעקבות שינוי בסביבת המגורים
או מסיבות אחרות) N=765

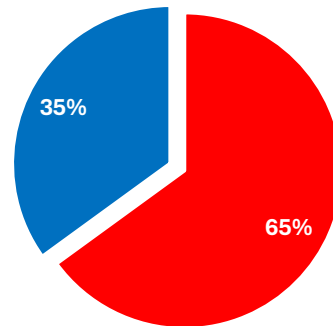

חשיפה ללהט"בופוביה בזמן המלחמה, בהשוואה לתקופה שלפני

מאז ה-7 באוקטובר אני מרגישה שאני נחשפת ליותר/פחות
להט"בופוביה * N=742

שינוי ברמת החשיפה ללהטבופוביה בעת המלחמה,
בקרב מי שחוו שינוי כלשהו (n=231)

יותר להטבופוביה פחות להטבופוביה

אתגרים והזדמנויות בעת המלחמה: ניתוח עומק בהתבסס על תשובות מילוליות

1. אחד המרחבים בהם מתחדדת חוויה של להט"בופוביה הוא במפגש החברתי בשירות המילואים והסדיר. כפי שמדגימים נתוני הסקר, 28% מהגברים בגילאי 22 עד 40 דיווחו כי שרתו במילואים. חלקם נדרשים להתמודדות עם חוויות להטבופוביות כחלק בלתי נפרד מהשירות הצבאי:

- "במילואים יש הרבה דיבורים של פעם, המון קללות שקשורות בנטייה מינית ואמנם הם לא נעשות כדי לפגוע בי באופן אישי, זה נזק לחלל האוויר הרבה כחלק משיח שנחשב לגיטימי ובעיניי זה צריך לצאת מהשיח לחלוטין". (בן 37, הומו)
- "במסגרת צבאית שברובה מורכבת מגברים סטרייטים שומעים מידי פעם עלבונות (לא כלפיי) כמו יא הומו, [קללות מעליבות נוספות], קוקסינל וכו'.. זה גורם לחשש להיות מי שאני בפתיחות". (בן 32, הומו)
- "המפגש עם הגדוד במילואים, הרבה להטבופוביה גלויה ואמירות שאין לי לגיטימציה להתקיים ושאיני צריך להשתנות" (בן 25, מולטי)
- "אני חיילת חובה. הגיעו חיילים חדשים למדור שבו אני נמצאת ורובם משתמשים בהומו וקוקסינל בתור קללות. אלה דברים שאני רגילה להעיר עליהם, ובדרך כלל אנשים מפסיקים אחרי שאני אומרת, אבל נראה שכל הלך הרוח שעולה מהמלחמה הוא להוריד למינימום את ההתחשבות בנושאים כאלה. זה נכון גם לגבי יחס לנשים". (בת 19, טרנס*)

2. רבים. מחברות הקהילה מתארים חוויות של בידוד ותחושה של עוינות כלפיהם כלהט"ב בישראל. תחושה זו מועצמת במיוחדת בקרב אנשים על הקשת הטרגנסית, אבל היא משותפת, בצורות שונות, ללהט"ב בכל הקבוצות החברתיות:

- "התחושה הכללית היא של אין-מוצא: הקהילה הקווירית הבינ"ל עוינת כלפי קווירים ישראלים כי הם ישראלים, והקהילה הישראלית עוינת כלפי קווירים ישראלים כי הם קווירים". (בן.ת. 34, טרנס*, מולטי)
- "מאז תחילת המלחמה כל הסובבים שלא מהקהילה מדברים על הסולידריות והאחדות של האנשים. בינתיים אני ומי שאני מכירה שכן חלק מהקהילה הגאה לא מרגישים את זה. אנחנו עדיין סובלים מיחס רע מהחברה והעומדים בראשה" (בת.ת. 32, טרגנסית, מולטי)
- "[שמעתי] תגובות מהסביבה בנוגע לתמונת החייל שהניף דגל גאווה בעזה, דוגמת "בושה לצבא", "הוא לא מייצג אותנו" (בן.ת. 28, הומו)
- "משתמשים בנו לסירוגין כעלה תאנה (החייל שהחזיק דגל גאווה בעזה) ומנגד כשעיר לעזאזל (לא מבינים כלום סמולנים יפי נפש עם לשון פנייה). (בן.ת. 24, טרנס*, מולטי)
- "היה טוב אם היה שיח קהילתי על האתגרים... בתחושה הנפשית של הצורך לבחור בין להיות "ישראלי" לבין להיות להט"ב" (בן.ת. 32, הומו)

3. אחת המגמות הבולטות בסקר, היא התחושה שקיימת עוינות כלפי הקהילה הגאה, ה'מואשמת' באירועי השביעי באוקטובר. עבור חלק מהמשתתפים, תחושה זו מעוררת חששות לביטחונם.

- "קראו לי חמאסניקית מספר פעמים על סמך היותי טרגנסית בלבד, ערוצי הטלוויזיה גם מרשים לעצמם להיות הרבה יותר אנטי טרגנסים" (בת.ת. 28, טרגנסית, לסבית)
- "[יש יותר] שיח כנגד "תנועת הלהט"בים\הטרלול הפרוגרסיבי", השלכה של דעות פוליטיות מסוימות על כלל הקהילה הגאה, תיוג כבוגדים, קריאות מסיתות לפגיעה באנשים על הקשת הטרגנסית (קווירים) בעקבות פרסומים של "Queers for Palestine", חוסר סובלנות כללית לשונות זהותיות (לא רק להט"ב) כחלק מהקצנת כל הדעות והשנאה נגד רוב הקבוצות החריגות, ועוד. (בן.ת. 23, טרנס)
- "[יש יותר] שנאת קוויריות מתוך ההנחה שאנחנו תומכות בחמאס/חלק מתנועת שחרור פלסטין". (בן.ת. 25, טרנס*, לסבית)
- "מחליטים שברגע שאתה בקהילה אתה כמו האנשים בחו"ל שלא תומכים בישראל". (בת.ת. 19, לסבית)
- "[יש יותר] שנאה כלפי להט"בים שעולה בחסות השנאה לארגוני שמאל ליברליים בעולם והבגידה שלהם. (בן.ת. 33, הומו)
- בעקבות התפיסות של קווירים מחו"ל על המלחמה אני נתקל בהמון הערות קווירפוביות ולהטבופוביות בסביבה שאני נמצא בה (במילואים) (בן.ת. 26, טרנס*, מולטי)
- כשאנשים יורדים על אנשים מחו"ל שלא תומכים בישראל תמיד משתמשים בזהות המגדרית והמראה הקווירי של חלקם כקלף נגדם. מתסכל שאין להם משהו יותר מהותי לומר, כמו להתייחס למה שהם אומרים ולא בהכרח לזה שיש להם פירסינג או שיער צבוע (ארץ נהדרת...) (בת.ת. 19, מולטי)
- שק החבטות הפרוגרסיבי הנפוץ ביותר הוא הדמות של הקוויר כחול-השיער המנותק מהמציאות... ההתייחסות לכל מיני פרוגרסיבים מדומיינים אשר יתעקשו על לשון הפנייה "הם" אך יתעלמו מהטבח בדרום... או אמירות לועגות על שלטי queers for Palestine ודומיהם, המלוות בהקבלות לועגות ומזלזלות. (בת.ת. 30, מולטי)

4. כאמור, משתתפים רבים מדווחים על להט"בופוביה גוברת כלפיהם (20% דיווחו כי בעת המלחמה הם חווים יותר להט"בופוביה) וחלקם מפרשים זאת כתוצאה של תפיסה עוינת שלפיה, זהות להט"בית בכלל (וקווירית/טרנסית בפרט) משמעותה עמדה אנטי-ישראלית ופרו-פלסטינית. תפיסה זו מזהה להט"ב בחו"ל כגורם עוין לאינטרס הישראלי, ומשליכה 'אשמה' על להט"ב בישראל. בהקשר זה, **רבים ממשתתפי הסקר דיווחו על ייצוגים מגחיקים פוגעניים של 'קווירים' בשיח הציבורי**. אחת הדוגמאות הבולטות, מערכון ששודר בתכנית 'ארץ נהדרת', שתואר ע"י המשתתפים. ות כ"מזלזל באנשים על הקשת הטרנסית" (בת 42, טרנסית, לסבית), "טרנספובי לחלוטין" (בת 31, מולטי) "דוחה" (בת 33, טרנס* מולטי). משתתפת נוספת הסבירה שהמערכון "יצר הדים כלפי קווירים. עם נראות דומה" (בן 26, טרנס*, מולטי), ואחרת שיתפה שאותו ייצוג תקשורתי שזכה להדהוד רב בשיח הציבורי בישראל, "גרם לי להרגיש שאחרי המלחמה יהיה כאן רע יותר" (בן 39, טרנס*). משתתפת אחת תיארה את ההסברה הישראלית כ"מכילה מלא קווירפוביה, טרנספוביה ואנטיפוביה [יחס שלילי לא-בינאריים]" (בן 18, טרנס*).

5. עבור חלק מהמשתתפים, שיח מסוג זה שהפך רווח בהתייחסות הציבורית ללהט"ב בישראל, פוגע בתחושות הביטחון שלהם:

- הרגשתי לא בטוח ושאני לא יכול לדעת מי מהחברים שלי פתאום ישתף תוכן להט"בופובי או ידבר בצורה תוקפנית על "ילדות עם שיער כחול". (בן 24, טרנס*, מולטי)
- דיבור להטבופובי סובב הקהילה הגאה בחול והשנאה כלפי ישראל ובכך התגלגל ללהטבופוביה כלפי קווירים ישראלים. זה גרם לי לשמוח שאני בתוך הארון ושלא יודעים שאני טרנס וגרם לי להבין שאין לי אופציה אחרת במסגרת הצבאית בה אני משרת. (בן 20, טרנס, מולטי)

6. בנוסף לחוויית העוינות כלפיהם בציבור הישראלי כהשלכה של זיהויים עם "להט"ב עוינים לישראל בחו"ל", רבים.ות מחברי הקהילה בארץ מרגישים בעקבות המלחמה ניכור ובידוד מהקהילה הגאה הגלובלית, שהייתה לפני המלחמה מקור תמיכה עבורם:

- בעיקר חסרה לי הקהילה מחו"ל, שהייתה קודם ויש לי תחושת בגידה, המון אנטישמיות דווקא מהם, מהמון אנשים שאהבתי, יוצרותים. עכשיו גם אין אסקפיזם. האמון נבגד. (בן 31, טרנס*, א-מיני.ת)
- הדחייה שאני מרגישה מהקהילה הגאה היא בעיקר מחול איבדתי את כל החברים שלי מחול שהיו מהקהילה הגאה בגלל שאני מישראל (בת 18, טרנס*)
- רוב המפגש [שלי עם להט"בופוביה] הוא דרך טיקטוק של סרטונים של להט"בים מחול שבעד פלסטין - והם מאוד מנותקים ומיצרים סלידה רבה. אבל ברור שהם לא חלק מהחברה הישראלית או מבינים מה העניין. (בן 28, הומו)
- [אני] מרגיש מנותק לחלוטין מקהילת הלהט"ב בעולם ומרגיש פשוט שאני לא חלק יותר מהדבר הזה (בן 23, הומו)
- בזמן המלחמה יצא לי להכיר הרבה אנשים חדשים מהקהילה עקב השירות הלאומי, ולמרות שהרגשתי השייכות לקהילה בעולם פחתה, הרגשתי השייכות לקהילה בארץ עלתה המון. (בת 19, טרנסית)
- אולי האגודה יכולה איכשהו להילחם באנטישמיות שהשתלטה על הקהילה הגאה העולמית. אני כל יום מרגיש יותר יהודי וישראלי ופחות שייך לקהילה הגאה וחבל שנהייתה סתירה בין הדברים. (בן 21, הומו)
- עקב המלחמה הקשר שלי עם חברים מחו"ל (שהם חלק מהקהילה הלהטבית) פחת משמעותית ואפילו נפגע (בן 24, טרנס*)

7. חלק מחברי.ות הקהילה משתפים בתחושות קשות שלהן סביב שאלת המקום הלגיטימי

של להט"ב בחברה הישראלית, דווקא בהקשר של המלחמה, ובתחושה שהן נושאים

בנטל החובות האזרחיות ללא זכויות שוות:

- אנחנו צריכים קודם למוות בפיגוע/מילואים וזה להוכיח את "הנאמנות" שלנו למדינה ולעם? ורק אז נקבל לגיטימציה ובני הזוג שלנו יזכו להכרה? זאת הדרך? (בת 48, לסבית)
- מלחמת חרבות ברזל אמורה לחדד את שותפות הגורל אל מול סכנה של ממש לחיינו ללא הבדל בנטייה מינית או מגדר - חשוב לתווך את זה לכולם גם בתקופה של הפוגה ו-"שלום", לא יעלה על הדעת שאנו טובים למלחמה אך לא ראויים לשוויון זכויות - יש כאן מסור כפול ואף סוג של מניפולציה. (בן 44, הומו)
- ההתייחסות לחתונות להט"ב ביות בצבא והשתתפות להט"בים בצבא, או נפילתם של להט"בים גרמה לי להבין שאיננו שווים, אלא אם אנחנו במיינסטרים של צבא. (בת 45, לסבית)

8. מנתוני הסקר עולה כי כחלק מהמורכבות הייחודית של התמודדות להט"ב בעת מלחמה,

עולות שאלות על יציאה מהארון. בעוד שעבור חלק מהמשתתפים ההתמודדות הקולקטיבית עם אתגרי המלחמה מהווה מעין הזדמנות ייחודית 'לצאת מהארון' כדי להנכיח את התרומה של הקהילה למדינה, עבור אחרים נוצר כורח נסיבתי לצאת מהארון (46% מהמשיבים אינם מרגישים נוח כלהט"ב במקום שבו הם שוהים כעת), וכורח זה מעורר מצוקה וקושי.

- "המלחמה גרמה לי להבין שאין לי זמן לבזבז ושאיני צריכה להיות מי שאני"
- "בעקבות המלחמה הבנתי שאני אעדיף להיות בעצמי"
- "לנוכח השיח שקדם למלחמה נגד להטבים, חשוב לי שידעו שיש אנשים בכירים בצבא, בתפקידי מפתח"
- "החווייה של לעבור ממקום למקום מאלצת אותי להתמודד עם השאלה אם לצאת מהארון יותר מעבר. התחושה היא שהנושא חזר להיות יותר טאבו כי הוא מעורר מחלוקת וכרגע לא רוצים להתעסק בזה, אז בסביבות שבהן זה נחשב נושא מתוח היציאה מהארון היא טאבו בפני עצמה. (בת 23, מולטי)
- "במסגרת צבאית שברובה מורכבת מגברים סטרייטים שומעים מידי פעם עלבונות (לא כלפיי) כמו יא הומו, [קללות מעליבות נוספות], קוקסינל וכו'.. זה גורם לחשש להיות מי שאני בפתיחות". (בן 32, הומו)

9. חלק מחברי הקהילה חשימות שלהט"ב ביות הפכה לנושא בעל משמעות פחותה בסדר

העדיפויות הציבורי, ולכן עצם העיסוק בצרכים של להט"ב הפך לפחות לגיטימי:

- רמיזה לזה שאני לא סיס, או הומו שמה אנשים ישר באנטי, יותר משהיה לפני, אנשים אומרים "להתעסק במה שחשוב" ושאפסיק להטיף להם על דברים שוליים. (בן 22, טרנס, מולטי)
- חוסר ייצוג במרחב הלהט"ב בקי כי הנרטיב מכוון למלחמה, זה מקשה ומסמן אותי כחסר תועלת (בן 64, הומו)
- נאמר לי מספר פעמים שהם ישתמשו בלשון פניה לא נכונה כי זה פחות חשוב עכשיו (בן.ת. 24, טרנס*, א-מיני.ת.)

10. לצד זאת, עבור משתתפים אחרים, דווקא הסיטואציות הקשות שנוצרו במלחמה, יכולות

לאפשר לקהילה הגאה לדרוש השוואת זכויות אזרחיות:

- הגברה יזומה של נראות בנות ובני הקהילה המשרתים בקו הראשון ובמעריכים קריטיים תסייע לחזק את מעמדה של הקהילה בדעת הקהל ובמאבק על שוויון הזכויות (בן 45, הומו)
- כחלק מהמטרה להפיץ כמה שיותר שכולנו אותו הדבר גם בקרב קהל שאין חושב ככה אני נוטה להצהיר. (בן 39, הומו)